

2017-10-24

s.registrator@regeringskansliet

s.fst@regeringskansliet.se

Remissyttrande SOU 2017:43 På lika villkor! –delaktighet, jämlikhet och effektivitet i hjälpmedelsförsörjningen

Sammanfattning

Ortopedtekniska Branschrådet, fortsättningsvis kallat OTB, menar att utredningen innehåller flera mycket positiva förslag. OTB stöder därför utredningens förslag om:

- Att hjälpmedel fortsatt är en del av Hälso och sjukvården
- Att fritidshjälpmedel ska ingå under hjälpmedel som sjukvårdshuvudmannen har skyldighet att tillhandahålla
- Att Socialstyrelsen får ett ansvar för att ta fram jämförande statistik på Hjälpmedelsområdet
- Att förstärka transparensen i avgiftssättningen för hjälpmedelsavgifter genom regleringar i Hälso och sjukvårdslagen
- Att det ges möjligheter att ta ut skäliga avgifter för behovsbedömning.
- Att avgifter för behovsbedömning ingår i högkostnadsskyddet.
- Att Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) ges i uppdrag att kartlägga befintligt kunskapsläge, inklusive bristande evidens och kunskapsluckor och att genomföra systematiska översikter på särskilt angelägna hjälpmedelsområden.

OTB anser **däremot** att utredningen vare sig tar upp eller belyser några väsentliga områden som skulle kunnat verka för ökad jämlikhet och ökad effektivitet i hjälpmedelsförsörjningen, och då specifikt avseende ortopedtekniska hjälpmedel. Här vill OTB särskilt nämna:

- Avsaknad av konkreta förslag att reglera så att avgifterna för hjälpmedel och regelverk för förskrivning är lika i hela landet.
- Avsaknad av förslag för att ge patienter valfrihet och således möjlighet att välja på mer än en utprovningseenhet/aktör?
- Avsaknad av förslag som slår fast att den nya patientlagen även ger rätt för patienter att få ortopedtekniska hjälpmedel utprovade utanför sitt hemlandsting.

Förslag:

- Avsaknad av konkreta förslag att reglera så att avgifterna för hjälpmedel och regelverk för förskrivning är lika i hela landet.

OTB:s medlemmar, både privata och offentliga anser att det är olyckligt att varje Sjukvårdshuvudman får avgöra regelverk och avgifter inom sitt sjukvårdsområde. Det bör därför regleras och beslutas av en myndighet som ser till att det finns en nationell likvärdighet. Vi har svårt att förstå hur förslaget i utredningen kan medverka till detta.

Avsaknad av förslag för att ge patienter valfrihet och således möjlighet att välja på mer än en utprovningseenhet/aktör

I utredningsuppdraget specificeras bl.a.

- hur tillgången till hjälpmedel kan bli mer likvärdig över landet,
- hur effektiviteten i förskrivning, utnyttjande, utveckling och innovation kan förbättras.

Idag är det vanligt att den regionala ortopedtekniska verksamheten drivs av ett enda privat företag på uppdrag av landstinget. Alternativt så drivs det i landstingets egen regi. Oavsett om verksamheten drivs av ett privat företag eller landsting så får avsaknaden av konkurrens negativa effekter för samtliga inblandade – företagen, landstinget, branschens utveckling, framtidens kompetenser – och framförallt våra patienter. Ett exempel på en region som insett detta är Stockholm, där det idag tillåts flera aktörer med många kliniker och ett stort utbud av produkter och tjänster. Patienterna kan idag välja på fyra olika utförare. Där anser landstinget att den öppna marknadens konkurrens leder till utveckling och bättre möjligheter för patienterna. OTB anser att vägen till att säkra en fortsatt modern utvecklingsinriktad och kvalitativ ortopedteknisk verksamhet bör gå via ett mera öppet system, gärna ett vårdval - där flera aktörer kan verka, förutsatt att de uppfyller givna kvalitets- och tillgänglighetskrav. Till skillnad från de upphandlingsmodeller vi ser inom ortopedtekniken idag, dvs tidsbegränsade kontrakt med komplexa och resurskrävande upphandlingsprocesser, skulle ett vårdval skapa helt andra förutsättningar sett till långsiktighet och en fortsatt utveckling av en kvalitativ vård för våra patienter. Detta skulle till exempel underlätta mer specialisering och effektivare behandling av mer sällsynta patientgrupper.” Även offentliga aktörer ska kunna verka i den här typen av upplägg. För att utveckla ortopedtekniken krävs en långsiktighet där företagen vågar investera och satsa framåt. Detta ser vi som kanske det viktigaste skälet till att vi fortsättningsvis ska kunna behålla vår position som en av de bästa i världen.

En oro från politiker och tjänstemän kan kanske vara att det kan verka kostnadsdrivande med den här typen av upplägg. Vi är övertygade om att ett vårdval inom våra landstingsregioner skulle öka tillgängligheten och effektiviteten bland aktörerna. Det leder över tid till lägre kostnader och att utförarna måste skapa goda resultat för patienterna för att vara attraktiva. Det finns redan tekniska lösningar för remisshantering som fungerar både i stora och små Regioner (Stockholm och Uppsala), så de praktiska problem som möjligen landsting och regionerna ser kan lösas.

OTB anser att utredningen skulle belysa detta och lämna förslag eftersom det enligt OTB:s mening är den bästa vägen för att både på kort och lång sikt effektivisera och utveckla hjälpmedelsområdet.

Avsaknad av förslag som slår fast att den nya patientlagen även ger rätt för patienter att få ortopedtekniska hjälpmedel utprovade utanför sitt hemlandsting.

Sedan den nya patientlagen infördes 2016 har det varit en debatt om den ger patienter rätt att få ortopedtekniska hjälpmedel utprovade utanför sitt hemlandsting. Socialstyrelsen och SKL har diskuterat frågan och vad vi erfarit inte kommit fram till en entydig lösning. Det innebär att varje

Landsting gör sina egna tolkningar. Detta gör att det inte är likvärdighet för patienterna och det gör också att det är svårt för de som förskriver ortopedtekniska hjälpmedel och för de som ansvarar för den ortopedtekniska servicen. Vad är det som gäller? OTB har lyft denna fråga i olika sammanhang och försökt få till ett entydigt svar. OTB:s hållning i frågan är mycket enkel. Ortopedteknisk service och utprovning av ortopedtekniska hjälpmedel är Hälso och sjukvård i öppenvård. Därför är utprovning av ortopedtekniska hjälpmedel att betrakta som annan Hälso och sjukvård i öppen specialiserad vård. Det skulle varit bra om utredningen hade kunnat slå fast detta. Det tar bort den osäkerhet som råder och ger patienterna den lagreglerade rättigheten att kunna söka vård vid annan enhet än i det egna landstinget.

Detta yttrande har fattats av styrelsen för Ortopedtekniska Branschrådet.

Göran Sigblad

Branschdirektör